

Motion till riksdagen

1987/88:Kr12

av Görel Bohlin (m)

med anledning av prop. 1987/88:104 om
kulturmiljövård

I propositionen sägs att det är en nationell angelägenhet att vårda och skydda den del av vårt kulturarv som utgörs av vår kulturmiljö. Det sägs också att ansvaret för kulturmiljövården ytterst vilar på staten.

Jag delar uppfattningen att det är en gemensam angelägenhet att slå vakt om och att vårda vårt kulturarv. När det emellertid gäller arkeologiska utgrävningar i samband med fornfynd som görs vid en byggarbetsplats, är den kostnadsbörda som åsamkas byggherren — ofta en kommun — så oerhörd och så ensidig att frågan är om staten tar något ansvar alls.

Några exempel: I Skara kostade år 1987 en arkeologiskt utgrävd kubikmeter 2 200 kronor exklusive arbetsbodar, transporter etc. En utgrävningsyta på 15 x 25 meter och två meters kulturjordslager kostade därmed 1,65 miljoner kronor. I Sigtuna har en utgrävning av kvarteret Trädgårdsmästaren på 1 000 m² och 3 m djup kostnadsberäknats till 5 miljoner kronor.

För att lindra kostnaderna men ändå för framtiden bevara kulturlagren medgavs kommunen att lägga lock på fornlämningarna i form av en betongplatta på pålar, den s. k. Bjerking-metoden. Metoden har emellertid kritiserats av många, i synnerhet vad gäller stora ytor. Kulturlagren torkar och förstörs snabbt. Förurningen påskyndar därvid förstörelseprocessen.

Över huvud innebär luftföroreningarna att förstörelseprocessen av våra kulturminnen accelererar. De vackra kyrkoruinerna i Sigtuna hotar att snabbt vittra sönder, liksom exempelvis slottsruinen i Mörby i Norrtälje.

Kvarteret Trädgårdsmästaren i Sigtuna skall bebyggas. Kvarteret är centralt beläget, och forskare räknar med att det just på denna plats kan finnas synnerligen intressanta fynd att göra. Trots detta kan ovannämnda plattläggningsmetod komma att användas — något som i sammanhanget väckt starka protester från forskare och allmänhet, eftersom det kan innebära att allt organisatoriskt material snabbt förstörs.

I medvetande om att allt mindre respit finns för oss att upptäcka och uppleva hur människor i Sverige levde och bodde på 1000-talet och tidigare har nu startats en insamling för att med skänkta medel bekosta en utgrävning. Detta initiativ har väckt stor uppslutning och entusiasm från forskare, allmänhet och massmedier. Det är emellertid en gigantisk uppgift och alls inte lätt att skaffa fram tillräckligt med pengar, som framgår av nämnda kostnadsberäkning. Det är inte heller särskilt rättvist att en så stor uppgift skall åvila en enskild kommun eller ett enskilt objekt. Även om också staten

har ont om pengar borde den ändringen i lagstiftningen kunna övervägas, nämligen att givare av stora summor i sådana här sammanhang kunde få en skattelättnad. Härigenom kunde vi i Sverige, liksom i många andra länder, i större utsträckning rädda vårt kulturarv.

S. k. sponsring från näringslivet har blivit allt vanligare. Även om företag och enskilda är mycket engagerade i kulturevenemang och kulturräddning, så innebär gåvor ofta en stor uppoffring. En reducering av skatten mot uppvisande av intyg eller kvitto kan därför underlätta för olika givare att hjälpa till och för oss i samhället att klara att rädda kulturarvet.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen hos regeringen begär utredning om reducerad skatt vid gåvor för att rädda kulturarvet i enlighet med vad som i motionen anförts.

Stockholm den 5 april 1988

Görel Bohlin (m)